

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Po govoru P. Radića.

S preorientacijo Radićeve stranke je ustvarjen v jugoslovanski politiki nov položaj, ki odpira najraznovrstnejše perspektive.

Da je HRSS, danes je samo HSS, zapustila svoje ekstremno stališče in stopila na pot pozitivnega zadržavnega dela, je na vsak način pozdraviti. Zakaj s to preorientacijo je nujno zvezana likvidacija hrvatskega vprašanja, ki je bila za državo naravnost usodno važnosti. V tem je na vsak način pozitivna stran radićeve preorientacije.

Njena negativna pa je v tem, da je bila preorientacija izvršena tako kardinalno in tako nenadno, da je že podobna kapitulaciji.

Vprašanje je v tem: ali so radičevci popustili le v vprašanjih, ki so bolj formalnega značaja, ali pa so popustili tudi v bolj bistvenih stvareh. Ali so v vprašanju narodnega edinstva šli tako zelo na desno, da so popustili v čistem jugoslovenstvu ali pa bo vsled njihovega bodočega pozitivnega dela stopila jugoslovenska misel v ospredje. In najvažnejše: Ali bo blok narodnega sporazuma še naprej enoten v boju za zboljšanje naše uprave, ali pa bodo radičevci pripravljali pozabiti i na volilna nasilja i na svoječasnno vloženo obtožbo proti nekaterim ministrom. Z drugimi besedami: ali postanejo radičevci oportunistična vladna stranka ali pa vztrajajo v opoziciji tako dolgo, dokler ni uveljavljen vsaj najbolj minimalen program opozicije, to je, da bo izvedena enakopravnost vseh in da bodo kaznovani oni, ki zlorabljajo vladno moč. Ali bo vsled preorientacije radičevcev naša politika krenila na jugoslovensko pot ali pa bodo radičevci stopili na pot radikalov. V tem je vprašanje.

Povdarjali smo že, da je preorientacija radičevcev naravnost presenetljivo velika in zato nastaja vprašanje, kako bodo hrvatski volilci sledili svojim poslanstvom. Nobenega dvoma ni, da ne bodo hrvatski volilci sledili svojim poslanstvom, če bi njih preorientacija bila v stvari kapitulacija. Verjetno pa je, da bo ostala enotnost hrvatskega naroda intaktna, če pomeni preorientacija radičevcev le taktično potezo za okrepitev parlamentarnega stališča HSS in če ostane enotnost bloka narodnega sporazuma nezmanjšana.

Se bolj ko na državno politiko pa bo uplivala preorientacija radičevcev na strankarsko življenje. Če ostanejo radičevci zvesti svojim osnovnim idejam, potem se bo boj med blokom narodnega sporazuma in vladnimi strankami nadaljeval s samo to razliko, da bo stališče bloka zelo okrepljeno, ker je sedaj tudi HSS odločno na zadržavnem stališču.

Če pa se HSS osamosvoji in prične voditi čisto svojo politiko, potem je na obzorju radikalno-radićevska koalicija. Parlamentarno bi bila ta koalicija silno krepka (nad 200 poslancev) in imela bi tudi to dobro stran, da bi dala sodelovanje Hrvatov v vladi. Pozicija prečanov bi bila na vsak način okrepljena. Vendar pa bi bila ta rešitev neprimerno slabša od rešitve, ki bi jo dobili z zmago bloka narodnega sporazuma.

Preorientacijo radičevcev moramo končno presojati še s slovenskega stališča. Direktno so od nje zadeti mladini, ker so ti sedaj kot žandarji »protidržavnih« Hrvatov in Slovencev odveč. To ču-

Seja finančnega odbora.

Beograd, 30. marca. Včeraj ob 10. se je pričelo delo finančnega odbora v prisotnosti vseh članov in finančnega ministra. To je bila prva seja, na kateri se je izvršilo konstituiranje. Za predsednika je bil izvoljen dr. Milan Srškić, za podpredsednika dr. Svetozar Popović, za tajnika Milan Stepanović in za izvestitelja dr. Gavrilović. Predsednik se je nato zahvalil za izvolitev in poročal odboru, da se nahaja na dnevnem redu zakon o dvanajstinih za april, maj, junij in julij. Daje besedo finančnemu ministru, ki v obširnem eksponatu naglašja potrebo o dvanajstinih in pojasnjuje posamezne postavke, zlasti one o izrednih in naknadnih kreditih ter o letčnih dolgovih. Letčnih dolgov je mnogo; samo prometno ministrstvo jih ima okoli 300 milijonov, na ostala ministrstva pa jih odpada 150 milijonov. Dvanajstine za vse štiri mesece skupaj znašajo 3 milijarde 468.333.033 dinarjev. Po poročilu finančnega ministra je predsednik zaključil sejo in nadaljeval bodočo ob 17. popoldne.

Popoldne se je seja nadaljevala. Nastopilo je več opozicijskih govornikov, med njimi Veljković (dem.), Pušenjak, Spaho in Neudorfer. Vsi so kritikovali dvanajstine. Spaho je dejal, da tako slaba finančna politika še podčrtava neupanje celega sveta, da v inozemstvu ne moremo dobiti nikjer posojila. Zahteva, da se davčne postavke zmanjšajo in da se povečajo davki za vojne dobave. Sramota je, da Beograd, kjer se nahaja toliko vojnih milijarderjev, plača samo dva milijona in pol davka. Finančni minister se brani in odbija vse prigovore. Radikal Jovan Radonić predlaga, da se odbijejo vsi predlogi opozicije in da se sprejme zakon, kakor ga je predlagala vlada. Pri glasovanju je vladna večina sprejela vladni načrt. Predsednik je ob 21.30 zaključil sejo. Prihodnja seja se vrši danes ob 9. pod. z dnevnim redom: Diskusije o zakonu o dvanajstinih v poedinosti. Popoldne pa bo nato prišel z delom zakonodajni odbor.

Pred radikalno-radićevsko koalicijo?

Beograd, 30. marca. »Samouprava« piše, da je izjava Pavla Radića oživela preokret v situaciji. List pripravlja teren za bodoči sporazum med radikali in radičevci.

Zagreb, 30. marca. V zagrebških političnih krogih se mnogo komentirajo vesti, ki govorijo o možnosti sodelovanja ra-

dičevcev v vladi. Zajedničarji smatrajo, da so imele izjave radičevcev namen sondirati teren za delo v parlamentu, in ne vernejo, da se bo situacija razvijala v smeri jačjega zblizavanja med radičevci in radikali. Verifikacija enega dela mandata je bila samo prvi korak k temu zblizavanju.

DELO SKUPŠČINE.

Beograd, 30. marca. Včeraj se je pričelo v narodni skupščini s pozitivnim delom. Finančni odbor, ki sklepa v dvanajstinih za april, maj, junij in julij, je pričel z delom. V ostalem ni bilo tekom včerajšnjega dne nobenih važnih političnih dogodkov. Smatrajo, da sedaj ni pričakovati nobenih posebnih dogodkov in se bo vršila v skupščini diskusija o dvanajstinih in proračunu. Skupščina bo sklepala tudi o usodi nepotrjenih radićevskih mandatov in o stvareh, ki so manjše važnosti. Danes ob 16. se vrši seja narodne skupščine. Razpravljalo se bo o dvanajstinih in izvoljenih bo nekoliko odborov, med njimi tudi anketa za mandate HRSS.

DELOVNI PROGRAM VLADE.

Beograd, 30. marca. Sinoči ob 18. se je vršila seja ministrskega sveta. Vlada je sklenila, da se na vsak način donese zakon o dvanajstinih za prihodnje štiri mesece najprej v finančnem odboru in potem v skupščini. Vlada je nato diskutirala o ostalih vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Prvi je invalidski zakon, danje proračun. S seje vlade ni bilo izdano nobeno posebno poročilo.

tijo oni dobro in mladinski enfant terrible je v sobotnem »Jutru« pod šifro M. A. C. to tudi javno izklepetal.

Če pride do radićevsko-radikalne koalicije, potem se silno poslabša pozicija SLS in stranka je potisnjena za dolgo v ozadje in slovensko vprašanje se bo reševalo potem v Zagrebu in ne v Ljubljani.

V sila težki situaciji pa bodo slovenski radićevski poslanci, ker bo med nji-

KRALJ SE VRNIL V BEOGRAD.

Beograd, 30. marca. Včeraj ob 14. se je vrnil kralj s kraljico iz Topole. Na kolodvoru so ga pričakovali prometni minister in upravnik mesta Beograda. Ob 4. pop. je kralj sprejel v avdijenco Pašića, ki mu je poročal o delu skupščine in o daljnih sklepih vlade. Za Pašićem je bil v dvoru Ninčić, ki je prav tako poročal kralju o situaciji.

KRALJICA ODŠLA V BUKAREŠTO.

Beograd, 30. marca. Ponoči je kralj odpotoval s kraljico in jahto za Turn Severin in nato z vlakom v Bukarešto. Sinoči je kralj podpisal ukaz o prenosu kraljeve oblasti na min. svet. Nadomestoval bo kralja v njegovih poslih predsednik vlade Pašić. Danes zjutraj pa se je kralj nenadoma vrnil v Beograd in je samo spremil kraljico, ki potuje v Bukarešto.

NOV MATERIAL PROTI RADIĆU

Zagreb, 30. marca. V zadnjih dneh je policija pri ponovnih preiskavah odkrila nov material, ki po njenem zatrjevanju dokazuje daljnje zveze med Radićem in Moskvom. Prijet je bil tajni sekretar prosvetnega saveza Nevljan ter obsojen na en mesec zapora in 1000 Din globe. Pri njem je policija našla orožje.

hovimi pristaši razočaranje vsled pokopane republike posebno silno.

Zelo mnogo pa morejo pridobiti od preorientacije radićevcev naši kmetje, ker je njihova politika srednje linije obveljala. Toda predpogoj je, da se SKS loti intenzivno dela in da se uveljavi kot predstaviteljica slovenske napredne opozicije. Naloga je velika in težka. V interesu Slovenije bi želeli, da bi jej bila SKS kos.

Nemške volitve.

Berlin, 30. marca. Včeraj so se vršile volitve predsednika nemške republike. Borba je bila zelo intenzivna, popoldne nekoliko umerjena, a proti večeru zopet živahnejša. Volilcev se je udeležilo nekoliko manj nego pri zadnjih volitvah. Do polnoči je imel največ glasov dr. Jarres, takoj za njim pa socialist Braun. Občudovanja vredno malo število glasov pa je dobil general Ludendorff celo v samem Münchenu. V Potsdamu sta glasovala tudi princ Eitel in Fridrik. V drugem berlinskem okrožju je dobil Jarres 48.000 glasov, Braun 59.000, Hellpach 19.000, dr. Marx 8005, Ludendorff 600, Tellmann 2.700, Held 192. V Münchenu je glasovalo le 50 do 80 odstotkov volilnih upravičencev in sicer so dobili: Braun 42.000, Tellmann 41.000, Held 52 tisoč, Hellpach 4000, Ludendorff 8500, Marx 1500. Ker ni prejel noben kandidat absolutne večine so potrebne nove volitve.

PRED REKONSTRUKCIJO VLADE.

Beograd, 30. marca. Rekonstrukcija vlade je bila predmet diskusije na sinočnji seji ministrskega sveta. Rekonstrukcija se bo izvršila, ko bodo izglasovane dvanajstine, in sicer v večjem obsegu.

ZAGREBŠKI KOMENTARJI.

Zagreb, 30. marca. Izjava P. Radića v parlamentu je izzvala v Zagrebu prave komentarije. Protivniki HRSS skušajo izkoristiti to priliko celo pri samih interniranih voditeljih HRSS. Tako doznava, da znana frankovca dr. Pavelić in dr. Budak že nekaj časa sem pogosto obiskujeta dr. Mačka in ga nagovarjata, da bi vstopil v njihovo stranko, ker se je HRSS odrekla republikanstvu. Ker je bil dr. Maček poprej pravaš, ni znano, v koliko smeta dr. Pavelić in drugi računati na uspeh. Predavalec se skuša umakniti s političnega polja. Vsekakor hočejo frankovci izrabiti ugodno priliko in odrekajo radićevcem pravico, da zastopajo hrvatski narod, ker niso šli s to parolo na volitve.

INTRIGI PROTI LJUBI JOVANOVIĆU.

Beograd, 30. marca. Zanimivo je, da je prva skupina radikalov širila vesti, da radikali pripravljajo obtožbo proti Ljubi Jovanoviću radi njegovega članka v knjigi »Krv Slovanstva«. Nekaj radikalov zahteva, da se Jovanović odstrani iz stranke, drugače, da se bo našla proti njemu kaka druga obtožba. Vaš dopisnik se je obrnil na merodajno mesto, kjer pa o vsem tem niso ničesar vedeli.

PRETEPI MED BOLGARSKIMI EMIGRANTI V NIŠU.

Niš, 30. marca. Včeraj je prišlo do političnih pretepev med tukajšnjimi bolgarskimi emigranti. Spopadli sta se dve struji: čisto zemljoradniška struja, ki jo vodi Todorov in Obov ter komunistično zemljoradniška struja, ki jo vodi Atanasov. Slednji je na skupščini očital Obovu in Todorovu, da delata tajno z bolgarskim carom Borisom in Cankovom, da se povrne nazaj v Bolgarijo in sestavi skupno vlado. Skupščina je sklenila, da se oba izključita iz organizacije. To je dalo povod za bitko, pri čemur je morala intervenirati policija.

„Obzor“ o SDS.

„Obzor“, ki gotovo ni klerikalni list, piše v svojem uvodniku z dne 27. t. m. sledeče: „Samostojno demokratsko stranko in še posebej g. Sv. Pribičevića ter krog njegovih ožjih pristašev, ki so uvedeni v vse tajnosti Pribičevićevih načrtov in akcij, smo smatrali in smatramo za največje krivice srbo-hrvatskega spora.“

Vse druge stranke bi bile voljne opustiti pod temi ali onimi pogoji vsak čas boj in v vsaki drugi stranki je najljubši zmisel za srbsko-hrvatsko solidarnost, samo stranka Sv. Pribičevića goji že šesto leto mržnjo do Hrvatov ter si dosledno prizadeva, izkoristiti ta spor v strankarske in osebne namene. Pribičević in njegovi ljudje so dosledni, energični, brez obzirov, brez čustvenosti in jako aktivni ter se ne ustrašijo nobenega sredstva, da dosežejo svoj cilj. Za danes si hočemo ogledati samo eno njihovo stran, pojasniti metode njihovega dela in pokazati, kako lažnjiva je njihova trditev, da vodijo mržnjo do Hrvatov iz goje ljubezni do domovine. Samostojni demokraci predvsem poudarjajo, da so oni edina stranka, ki se ji ne more očitati nikake korupcije, ker da delajo vse iz nesebičnosti. In v resnici smatra marsikateri njihov pristaš svoje vodstvo za skupino Katonov, ki se strogo drži tudi v politiki morale in zakona. Thurn-Taxisova afera je vero v to katonstvo nekoliko omajala, tako da so celo njihove lastne organizacije in pristaši zahtevali razčiščenje te afe, in znano je, da se je tudi del njihovih narodnih zastopnikov bunil proti Pribičeviću, Žerjavu, Lukiniću, Dimoviću in Wilderju, katere se smatra pravim voditeljem te celokupne velike stranke. Dr. Lukinić je podal izjavo, da se bodo otreli očitka korupcije ter je obetal, da bo tožil „Demokratijo“. Javnost more tudi dočakati sodb, toda že danes je jasno, da je izvršil Dr. Lukinić brez vednosti in privoljenja ministrskega sveta dejanje, ki je vsaj sporno, toda glede katerega je jasno, da so plačali interesi silne vsote. Postranska stvar je, če je zaslužil dr. Lukinić ali dr. Danilo Dimović, ali pa je stranka dobila subvencijo za volitve, ali pa so strankini listi pokrivali s temi vsotami svoje deficite. Tudi je dejstvo, da so dobivali za časa volitev poedinci naše državljanstvo en masse in da so to drago plačevali. Zopet je irelevantno, katera oseba je denar prejela, toda nedvomno je šel v korist samostojne demokratske stranke.

Istotako je dejstvo, da je bilo ustanovljeno na Hrvatskem povsem zoper zakon in dosedanje prakso 50 javnih bilježniških mest. Koliko morajo vsi bilježniki plačati v strankino blagajno ali poedincem, je popolnoma vedno, toda nedvomno to ni ostalo brez protiusluga.

Samostojni demokraci so kričali svoječasno na radikale, da so največji korupcionisti. To je izven vsakega dvoma, toda velika razlika je med prvimi in drugimi. Če so radikali korupcionisti, so to za svoj privatni žep, tako da nima stranka od tega ničesar, tem manj, da bi delili strankini voditelji plen med seboj. Tako se je zgodilo, da so proti radikalni korupciji nastopali najenergичnejše radikali sami in Rankovićeva „Smotra“ je bila mogoče v svojih napadih ostrejša kakor kak katerikoli drug list.

Glavni korupcionisti radikali so se morali povsod ukvarjati in ne igrajo danes nobene odločilne vloge več, niti jih stranka ne ščiti.

Pri samostojnih demokratih je obratno. Tam je mnogo manj korupcije na privatni račun, toda zato pa uganja stranka kot taka korupcijo v imenu stranke in za stranko samo. Stranka ščiti vsled tega svoje ljudi ter je solidarna z njimi, ker so vse te afe vprizorjene z vednostjo in odobrenjem vodstva. Spominjamo se samo na prehrano pasivnih krajev za časa ministrovanja dr. Žerjava. „Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo“ je napravilo okrog 20 milijonov dinarjev deficita, „Slov. žitni zavod“ pa kakih 6 milijonov dinarjev. Ta deficit so pokrili z državnim posojilom, toda do obračuna in do vrnitve denarja ni prišlo nikdar. Dr. Poljak je bil v Zagrebu vsaj upokojen in poslan je bil državni komisar, da je pregledal račune, toda v Ljubljani so se čisto enostavno izgnali akti in stvar je bila rešena. Tam je bil dr. Žerjav glavni voditelj, ki ga naša javnost ne pozna zadosti — nakratko rečeno: on je za Slovenijo isto, kar je Pribičević za Hrvatsko. Tudi on ima svojo posebno gardo „mladinov“, ki so storili vse mogoče ne samo na političnem, nego tudi na gospodarskem polju. In kakor ima Pribičević svojega Danila Dimovića kot „maherja“ v vseh transakcijah, tako ima dr. Žerjav svojega Praprotnika, ki je danes gospodar v Slavonski banki v Zagrebu in v Trbovljah. Thurn-Taxisovi gozdovi in Trboveljski premogokop imajo priti v roke te gospode, in zato sta tu dr. Lukinić in minister šum in rud dr. Žerjav.

Generalni ravnatelj Praprotnik je znan že iz afe Jadranske banke in Kamenarovićev procesa. Človek bi mislil, da se Praprotnik ne bo pojavil nikdar več v javnosti. Medtem sta ga Praprotnik in Kavčnik izšla izko dobro iz te afe — ker je bilo kazensko postopanje ustavljeno. Dr. Skaberne je imenovan generalnim tajnikom Slavske

banke. Tako so ti pristaši dr. Žerjava prenesli svoje delovanje v Zagreb v Slavonsko banko, ki je imela postati glavna trdnjava samostojne demokratske stranke, potem ko je „Balkanska banka“ skrahirala. V Slavonski banki so se imele izvajati vse transakcije, in ena izmed prvih je bila ta, da je kupila Slavska banka večino akcij „Jugoshtampek“, kar je pomenilo, da je postala gospodar „Riječ“, „Zagreber Tagblatt“ in „Novost“. Vse to fazo smo preživeli, in znano je, kako so skušali „samostojni“ pridobiti zase hrvatsko javno mnenje. Medtem, ko je nastal v demokratski stranki razkol in ko je Pribičević moral za dalj časa v opozicijo, so se akcije stranke poslabšale. Pričelo je primanjkovati denarja. Slavska banka ni bila voljna izmetavati tolikih vsot, ker je pa šlo tudi niti sami slabo, je morala prodati večno svojih delnic tujcem — Dunajski Länderbanki. Zveze med Dunajsko Länderbanko in Slavonsko banko so obstajale še iz časov, ko je Slavska banka „nacionalizirala“ Trbovlje.

Naravno je, da je bila ta nacionalizacija običajen „švindel“, pri katerem je Slavska banka zakrivala s svojim imenom prave lastnike Trbovelj Dunajsko Länderbanko, dunajsko trdilo Pojazzi & Comp. in znanega štajerskega industriale Wulleja. Pri tej transakciji Slavska banka ni niti zaslužila, ker so glavni dobiček odnesli „mladinici“. Vedno po principu: ako je kupčija dobra, tedaj jo napravijo najplivnejši ljudje v podjetju, ako je kupčija slaba, potem gre na stroške podjetja.

Ker je gospoda pomagala Länderbanki, da je „nacionalizirala“ Trbovlje, je v protiuslugo kupila Länderbanka akcije Slavske banke po 120 Din. Ker pa stoji Slavska banka sedaj še slabše, se je hoče Länderbanka na vsak način rešiti, in prodala je svoje akcije trboveljskemu premogokopu.

Tako imamo kuriozen slučaj, da je bila banka, ki je nacionalizirala tuje podjetje, prevzeta od tujega podjetja. Industrija financira banko, mesto obratno. Trbovlje je kupilo akcije po 80 Din. Medtem so gospodje, ki so jim bile vse te transakcije znane, lansirali v Pribičevićovo „Riječ“ senzacionalno notico, da je Slavska banka na robu propada. Računali so pri tem, da bodo akcionarji vsled tega skušali prodati svoje akcije za vsako ceno. In res so ljudje prodajali akcije po 60 do 70 Din gospodom, ki so imeli za nje že ceno 80 Din od „Trboveljske“. Naravno je, da tudi „Trboveljska“ ne kupuje teh akcij iz lastnega žepa, marveč za denar, ki ga dobiva od Italijanov za premogokop Krpanj pri Rači v Istri.

Tako sta postala ravnatelj Länderbanke Rotter in Praprotnik gospodarja Trboveljske premogokopne družbe in Slavske banke.

Popolnoma irelevantno je, koliko milijonov so zaslužili poedinci pri vseh teh transakcijah na proviziji in na kurzih razlikah in bi se to samo po sebi ne tikalo politike, da nima vmes svojih prstov dr. Žerjav in Pribičević, ki mislita potem Thurn-Taxisa in Trbovelj razpeti svoje gospodarske in pozneje tudi politične mreže po Sloveniji, Hrvatski in Dalmaciji. Ona dva hočeta sedaj tuzionirati Hipotekarno banko in Slavonsko banko v Zagrebu z Ljubljansko kreditno banko, vse to pod okriljem Dunajske Länderbanke ter prevzeti Zadržno banko v Splitu in se tako dokopati tudi do dalmatinskih zadrug ter se jih polastiti. Ona dva vidita, kako močan je dr. Korošec, ker ima pristaše gospodarsko organizirane, zato pa mislita sedaj, da sta našla pri Thurn-Taxisu in pri Trboveljski premogokopni družbi izdatne podpore za stranko in za strankine liste. Računata, da bosta zagospodarila s tem ogromnim kapitalom nad prečasnimi kraji ter navezala tako inteligenco kakor pridobitne kroge nase. Ako postane poleg tega kak njihov privrženec čez noč milijonar, ni to nobena nesreča, toda sigurno ga bodo oni vsi ščitili ter nastopili solidarno v akcijah, borbah in pri obrambi. Radikalni Ranković in Kojić sta morala zapustiti ministrstva, toda dr. Lukinić in dr. Žerjav mislita, da jima tega ne bo treba storiti, ker vodita vse to Dimović in Praprotnik, ki se „sploh ne bavita s politikom“, in ministra samo pazita, da jima zeladita polta, eden v ministertvu pravde, drugi pa v ministertvu šum in rud. Medtem bi se moral minister trgovine malo pobrigati za to, kako se nacionalizirajo banke in industrije in kako financira industrija banke. S tem bi bil osvetljen samo del obširne akcije samostojne demokratske stranke, ki računa, da bo trajala borba med Hrvati in Srbi dalje ter da bodo morali oni še naprej plačevati radikale, ki se ne bodo unali nastopati proti korupciji samostojne demokratske stranke.

Toda oni so tako drzni, da kritikujejo neoprstanost vse ostale stranke, sebe pa postavljajo za vzor, a dr. Žerjava pošiljajo neprestano v dvor, da pokažejo, kako posebno jim je dvor naklonjen. Nedvomno se je sestal kroz lokavih in spretnih faiseurjev, ki, izigravajoč visoko politiko in veliko državotvornost, vodijo sistematično svojo osebno in strankarsko akcijo na škodo države. To pa jim bo uspevalo tako dolgo, dokler bosta Zagreb in Beograd v sporu.

ta budget naraščati tako močno, kakor le mogoče. Obenem je bilo najdeno s tem sredstvom, ki je bilo sposobno, kakor nobeno drugo za neprestano agitacijo: Zevajoča rana, ki jo je bilo možno pokazati vsak trenutek.

Bil je političen čin prve vrste, ako se je moglo pred nacio in svetom proklamirati: Francija ima samo en budget. Obveznosti Nemčije so ugotovljene, vse drugo je zgolj notranja zadeva Francije. Niti z veličastvom razvalin, niti z zevajočo luknjo v državnem mošnjičku naj se ne uganja zoper Nemčijo umetna agitacija.

Senat je imel dovolj politične uvidevnosti, da je sledil v tem oziru večini zbornice. Najsi konča nadaljnji spor med obema zbornicama kakorkoli, eno je gotovo: Čisto finančno rečeno ima Francija od leta 1925 nepovrjen mirovni budget.

Drugi veliki priapič, ki je vodil avtorje finančnega zakona, je princip absolutnega poštenega ravnesja. Se leta 1924 je bila to prazna beseda takratnega finančnega ministra, De Lasteyrie-ja: Sele te dni je ugotovila posebna komisija, da je znašal resnični deficit v preteklem letu nič manj kakor 4 milijarde frankov. Zbornični budget za leto 1925 je izkazoval po prvem branju 34.183 milijonov frankov dohodkov in 34.140 milijonov frankov izdatkov, tako da je bil podan malenkosten prebitok dohodkov. Senatni odbor pod predsedstvom referenta Henry Bérenger-ja je reduciral te številke na 32.974 milijonov, oziroma 32.496 milijonov frankov. Zanimiva pa so pri tem končna števila, kakor posamezne postavke, tako pri dohodkih kakor pri izdatkih. Kar se tiče predvsem prvih, sta vodili pri tem zbornico dve načeli: Prvi naj bi nadomestil pod Caillauxom izdelani dohodninski zakon z dne 15. julija 1914, čigar uporabo je preprečila vojna, in ki ga je nacionalni blok sistematično sabotiral, progresivno stari osebni davek; na to je merila cela vrsta novih določb, katerih smoter bi bila pravilna ocena substančnih vrednot. Dalje je bilo zbornici na tem, da izpolni volilec dane obljube ter prime v okviru trenutne možnosti vojne dobičke intenzivneje. Po lastnih podatkih finančnega ministra je najmanj 20 milijard frankov samo v opustošenih pokrajinah „dvomilijevga izvora“, kar znači, da so predmet administrativnih in sodnih preiskav. Le prav previdno je hotela zbornica tu zagrabiti: Toda princip je vzpostavljen, in to zadostuje, da se navda interese s strahom.

Že od začetka je stavil veliki kapital vsake vrste vse svoje nade v senat: Ne zaman, kakor kaže poročilo predsednika komisije Bérenger-ja. Malone vsi členi, ki so obremenjevali vojni dobiček, industrijo in bančni kapital močnejše kakor dosedaj, ali so pa imeli bolj pravično razdelitev davkov za predmet, so bili od senatne komisije kratkoročno „izločeni“, to se pravi: črtani. Tako je ostalo od 400 členov zborničnega reformnega dela samo še celih 215: izključno takih, ki jih najdemo v vsakem budgetu vedno v enaki obliki. O ostalih 185 je izrekel gospod Bérenger sodb: So pomanjkljivo proučeni ter so v stanu motiti javno mnenje in povzročati finančnemu ministertvu nevarne težko-

če. V resnici je pa stvar pač ta, da je izšla zmešnjava iz prizadetih krogov samih, ki so poskusili je prenesti na mase. Senatu ne more ostati skrito, da se imajo zahvaliti tako radikali kakor tudi socialisti za svoje volilne zmage 11. maja predvsem novemu davčnemu programu, po katerem so razdeljena, v nasprotju z zbornico nacionalnega bloka, bremena bolj pravično ter je pritegnjeno veleposredstvo intenzivneje k davčnim dajatvam. Da je to mogoče samo potom suksivnih reform, leži za vsakogar, ki se količkaj spozna v francoski davčni zakonodaji, jasno na dlani. Prve pričetke skuša sedaj senat preprečiti, treba je počakati, kako stališče bo zavzela zbornica.

Ko so se na ta način zmanjšali dohodki za najmanj 5 milijard, je šlo za to, da se je luknja zamašila. V ta namen je krenil senat po poti, ki se slabo ujema z njegovimi običajni predvidnostjo v finančnih zadevah: svojih proračunov ni napravil le na podlagi celokupnih davčnih dohodkov iz leta 1924, marveč je upošteval tudi že takrat znane dohodke prvih dveh mesecev leta 1925, ne da bi se bil oziral na to, da bodo stali povišani dohodkom najbrže tudi večji izdatki nasproti. Razen tega so vzeta reparacijska plačila z eno in „dvojna desetina“ z drugo kvoto v račun. Zanimivo bo opazovati, kako stališče bo zavzela zbornica napram elaboratu senata. Ni treba naglašati: šlo bo za čisto političen boj, pri čemur bodo igrala senzacionalna vprašanja, kakor na primer obdržanje vaticanskega poslatništva, ki je priporočal senat, samo podrejeno vlogo. Nova demokratska Francija bloka leve si je hotela ustvariti svoj lasten budget: stare reakcionarne sile se temu upirajo. Finančni zakon bo preizkušnja za trenutno trdnost radikalno socialističnega kartela sploh. Ako je ta kartel dovolj trden, ako ima formula, ki je privedla do volilne zmage, še svojo notranjo moč, potem bo nastopila zbornica proti nameri senata. To stališče se izraža najbolj nepovrjeno v besedah oficijeznega novinarja, ki je prorokoval svoječasno v Elysee-ju Millerandu politično smrt: Pierre Bertrand v „Quotidien“-u. On izjavlja naravnost, da je sabotiral senat zbornično delo, na kar najbolj sramoten način; edino mogoči odgovor na to provokacijo reakcionarne korporacije je ta: projekt se sploh ne upošteva. Gre nazaj, od koder je prišel. Potem se mora senat odločiti: za vojno ali za mir. Nato se iznese preprič pred narod: senat proti deželi.

Iz „Quotidien“-a zveni glas socialistov. Mnogo zmernejše se izraža list radikalov „Ere Nouvelle“. Pravi, da je bila senatna komisija še vedno „strah vlad“. Pred letom dni se je dvignila pogumno zoper Poincaré-ja. Najbolje se stori, ako se sklene kompromis ter se združijo republikanske moči obeh zbornic zoper grozeči fašizem.

V zadnji instanci odločuje vlada. Ne more se dvomiti o tem, da bo sledil kartel v tem oziru Herriot-u. Sicer pa so občinske volitve in volitve v generalni svet, ki bodo odločile, o sestavi senata, neposredno pred durmi. Republikanci so mnenja, da je najbolje, da se prenese finančni boj pred javno mnenje: potem bo odločil v zadnji instanci ves narod, katero pot hoče iti.

Poročanje „Jutra“.

Gremij trgovcev v Celju nam sporoča: „Jutro“ je v svoji 63. številki v poročilu celjske občinske seje poročevalca obč. svetu, g. dr. Fran Božiča objavilo sledeče: „Gremij trgovcev v Celju je napravil na mestno občino vlogo, s katero izraža svoje nezadovoljstvo, da se glede kaldrmine od strani celjskega mesta ni nčesar ukrenilo. Vloga pa je došla prepozno, ker se je mestni občinski svet, oziroma magistrat že davno preje zanimal za to zadevo ter je napeljana že skupna akcija vseh avtonomnih mest, da se kaldrmina izplača. Mesto Celje je že predložilo načrte, po katerih namerava uporabiti kaldrmino za vzdrževanje onih cest, ki vodijo od carinarnice.“

Da ne bo trgovstvo napačno informirano o neki prepoznani vložitvi tozadevne vloge, kakor navaja gornje poročilo, navajamo resnici na ljubo sledeče: Dne 20. novembra 1923. leta je gremij na mestni magistrat odposlal zadevno vlogo s prošnjo, da se zadeva čim preje reši. Ker pa gremij po opetovanih urgenceh ni prejel od mestnega magistrata nobenega obvestila, če je mestni magistrat podvzel potrebne mere, se je gremij direktno obrnil na G. D. C. v Beograd kot kompetentno oblast za rešitev predmetne zadeve in pod št. C. 61.737 z dne 15. decembra 1924 prejel obvestilo, da se ne nahaja pri G. D. C. niti ena predmetnih zahtev, ki bi se nanašala na izplačanje kaldrmine. Torej s tem je dokazano, da je zadeva dotlej mirno počivala. Pod pritiskom zapetih urgenc s strani gremija je končno celjski mestni magistrat odposlal tozadevno vlogo ministertvu financ in sicer šele 8. februarja 1925. leta pod št. 686/25. Istotako ne more odobravati gremij opazke v poročilu, da se je mestni občinski svet že davno prej zanimal za to zadevo, kajti ves čas je gremij zasledoval vsa poročila sej občinskega sveta in žalibog ne enkrat ni bilo opaziti, da se je zadeva kdaj vzela v pretres. Torej tu ne more biti govora, da je gremij svojo predmetno vlogo prepozno vložil, nasprotno, zainteresiral se je pravčasno, samo žal, da se zadeva tako dolgo vlačuje. Kakor je pa gremij še naknadno izvedel, ni bilo na pričujoči občinski seji o neki prepoznani vložitvi vloge s strani gremija niti govora.

Kake cilje zasleduje „Jutro“, da z neresničnimi poročili javno napada delovanje zakonite in poluradne institucije, kakor je gremij trgovcev v Celju, čegar edini namen je ščititi gospodarske interese svojih članov in ki napram oblastvom točno izvršuje svoje dolžnosti, res ne razumemo.

Politične vesti.

— Konstituiranje narodne skupščine. Sebotna seja skupščine se je pričela ob 12. Blok narodnega sporazuma je sklenil, da se volitev ne udeleži — protest, ker se večina ni ozirala na želje opozicije. Z glasovi poslancev večine je bil nato izvoljen za predsednika Marko Trifković, za prvega podpredsednika Nikola Uzunović, za drugega pa dr. Paleček (sam. dem.). Za tajnika so bili izvoljeni: Kobasica, Tomo Popović, dr. Branković (sam. dem.) in Stojadin Pavlović. — Na popoldanski seji so se volili odseki. Poslanec Angelinović (dem.) je predlagal, da se voli po proporciji in upošteva vse radičevske mandate tudi one, za katere je odrejena anketa. Ta predlog pa je bil odbit in je volilo le 27 radičevcev. Skupščini so bile nadalje predložene dvanaestine za april, maj, junij in julij in jim je bila priznana najnost. Končno je bil predsednik skupščine Trifković upolnomočen, da pozove v skupščino na mesto razveljavljenih mandatov poslancev HRSS njihove namestnike. Prihodnja seja se vrši v pondeljek z dnevnim redom: debata o dvanaestinah.

— Izjava dr. Korošca o Radičevem govoru. Dopisniku „Slovenca“ je podal dr. Korošec o P. Radičevem govoru sledečo izjavo. „V prvi vrsti moram ugotoviti, da se položaj po vsem tem, kar se je dogodilo v zadnjih dneh, ne samo ni izpremenil na boljše, ampak je postal mrtvejši. Radikali se meni ne zdijo iskreni. To vsled tega, ker so zahtevali anketo, čeprav imajo pred seboj Radičev izjavo. Mi Slovenci nismo zadovoljni z izjavo, ki je padla s hrvatske strani. Mi Slovenci ostanemo verni avtonomiji ali ako hočemo po Marinkovičevi terminologiji: široki samoupravi. Mi ostanemo čvrsti na tem, da se Slovenci narod sami zase, kateremu je treba omogočiti nacionalni in kulturni razvoj. Nismo zadovoljni z dosedajšnjim razvojem politike, ker ni prinesla dovolj izgledov za bodočnost. Blok ni dovolj discipliniran. Zato je moglo priti do tega, da se je debata tako razvila, da smo mi obtoženci, krivci pa tožitelji. Največ besed je padlo o komunizmu, nezakonitosti pa so ostale pozabljene. Vi vidite, da ne moremo biti zadovoljni.“

— Dr. Spaho je dejal o Radičevem govoru sledeče: Radičeva izjava je prišla prepozno. Mislim pa, da more koristiti naši politiki. Če bi podali zastopniki HRSS tako izjavo pred 6 meseci, bi bili mnogo bližje narodnemu sporazumu in njegovi izvedbi. Ne bom govoril o krivcih, ki smo jih pretrpeli po padcu Davidovičeve vlade. Treba gledati se-

Francoski finančni zakon.

(Od našega pariškega poročevalca.)

Po dolgih in burnih debatah je votirala francoska poslanska zbornica v prvem branju finančni zakon, ki so ga označili kot „prvi francoski mirovni budget“. Zaslužil je to ime, v kolikor je pomenel definitivno in principielno s škodljivo prakso, ki je povzročila ravno toliko političnega, kakor finančnega gorja: Z budgetom „des dépen-

ses recouvrables“ (izdatkov, ki se dajo zopet pokriti), ki ga je ustvaril nacionalni blok. S tem je bila ustvarjena komodna ropotnica, v katero je bilo mogoče vreči vse izdatke, ki se jih ni moglo spraviti nikamor drugam: „Le boche payerea“ (Nemec bo plačal), je menil Klotz, in od takrat je bila skoro patriotična dolžnost, da se je puščalo

Dnevne vesti.

daj dejstvom v oči. Od tedaj, ko smo se sporazumeli za ljudstvu koristno politiko, smo bili pripravljeni pomagati L. Jovanoviču. Sedaj pa se bojimo, da bo radikalna stranka gledala le na to, kako da si utrdi svojo moč mesto da bi izvedla to, v kar je v misli Radičeve izjave obvezana.

— Radikalni so iz javno Radiča popolnoma zadovoljni. Ljuba Jovanovič je izjavil, da se je sedaj položaj znatno izboljšal. Treba samo, da čas ubije dosedanje nezaupanje. Laza Marković je izjavil, da smatra Radičeve izjave za odkritosrčno. Vpliv te izjave se bo pokazal tudi v parlamentu. Laza Marković pa želi, da bi bila politika HRSS bolj samostojna, to se pravi, da bi se radičevci odepili od opozicijskega bloka.

— Zakaj so bili anketirani mandati HRSS? Dokler ni anketa potrdila radičevih mandatorstev nimajo ti glasovalne pravice. Tudi pri volitvah v odseke ne pridejo v poštev nepotrjeni mandati. Na ta način so si radikali zagotovili v vseh odsekih trdno večino in so varni pred presenečenji. Splošno se sodi, da bo anketa v kratkem končala svojo delo.

— Resnica v dvotipu. »Politika« je objavila karikaturu Pašića in kralja. Pod sliko je napisan sledeč razgovor: »Kaj morajo sedaj napraviti, ki so priznali monarhijo, še storiti, Hrvati, ko se dosegel popoln sporazum?« — Pašić: »Malenkost, ovaj, da stopijo v radikalno stranko.«

— Francoski senat in garancijsko vprašanje. Senator de Jouvenel je poročal v francoskem senatu o zadnjem zasedanju Zveze narodov in o stališču Anglije ter Francije do Zenevskega protokola. Senator de Jouvenel je mnenja, da mora Francija ostati zvesta načelom protokola. Če bi prišlo do posebnega pakta, potem je potrebno, da bo tak pakt najprej sklenjen med onimi državami, ki so članice Zveze narodov. Nato je treba, da bo pakt dopolnjen z vojaškimi konvencijami. Šele potem bi se smel raztegniti na druge države, nečlane Zveze narodov. Ko bi te države vse pogoje izpolnile, bi bile sprejete v Zvezo narodov. Samo na ta način bi bili varni, je izjavil de Jouvenel, da ne bi vstop Nemčije v Zvezo narodov, ki je čuvarica pogodb, naredil iz Zveze narodov organizacijo za revizijo teh pogodb. Mnenju de Jouvenela so se pridružili skoraj vsi senatorji in de Jouvenel je bil naprošen, da sporoči Herriotu to enodušno stališče senata.

Drobne vesti.

Mussolini je dejal o ženevskem protokolu, da ni škode, če je pokopan. Ze svoje dni je izjavil, da je ženevski protokol sam čudovita mašina za vzbujanje vojne med narodi.

Ameriška vlada namerava opomniti Francijo, Italijo in Belgijo, da predložijo svoje predloge glede odplačevanja svojih dolgov Ameriki.

Pri železniški nesreči v Lotaringiji je bilo 35 rudarjev ubitih, 129 pa težko ranjenih. Med zadnjimi je tudi 5 Jugoslovenov. Francoska vlada je dovolila za rodbine ponesrečenih 150.000 frankov podpore.

Mac Donald, voditelj angleške delavske stranke je zbolel na griži.

Noblova nagrada za leto 1925. Iz Stokholma se poroča: za Noblovo nagrado je dodeljenih 590.825 švedskih kron. Ker se razdeli nagrada vsako leto med pet oseb, odpade na vsako 118.165 kron.

Ne kupi!

prej blaga za moško obleko, dokler si ne ogledaš specialno zalogo češkega in angleškega sukna na Miklošičevi cesti 4 v Ljubljani

Josip Ivančič.

Cene tovarniške. Na veliko. — Največja izbira. Na malo.

— »Jutro«. Dasi smo le »zakoten listič«, kakor pravi to mladinsko glasilo, smatramo vendar pod svojo častjo, da bi na tako nedostojne novice, kakor je »Jutrovo« »Svarilo« odgovarjali. Če hočejo gospodje mladinci, da se na njih besede oziramo, potem se naj blagovolijo poslušati tona, ki je v družbi običajen.

— Kratka konstatacija. 75letnik predsednik Masaryka je »Narodni Dnevnik« neprimerno lepše proslavil kot n. pr. »Slovenski Narod«. To dejstvo je najlepši odgovor na mladinske laži o »naših zvezah« s klerikalci.

— Zakaj je prišlo »Jutro« tako silno agitirati za Trboveljsko premogokopno družbo? Stavimo to vprašanje zlasti nacionalistom.

— Gospodje od železniške »črke« so vsled naših odkritij razburjeni in »ogorčeno« zavračajo naša odkritja. Nas veselijo, da je naša beseda zalegla in da so gospodje spoznali, da ima tudi strankarska moč svoje meje.

— Trgovci breziškega okraja za g. Jelačinu ml. V četrtek se je vršil v Brežicah občni zbor trgovskega gremija. Udeležilo se ga je okoli 100 članov. Pri slučajnih predlogih predlagal g. Franc Lipej, da se izreče g. Jelačinu ml. zaupnica in se mu da s tem zadoščenje za napad z dne 24. februarja. Ogromna večina zborovalcev je predlogu g. Lipeja pritrdila. Ko je to videl načelnik g. Umek je predčasno zaključil občni zbor in odšel s svojimi somišljeniki (deset po številu). Misli je, da bo s tem preprečil zaupnico. Pa se je zmotil, ker je ostalo v dvorani 83 trgovcev, ki so nato ponovno in soglasno izglasovali zaupnico g. Jelačinu ml. — Kar je pisalo »Jutro« o obnem zboru trgovcev breziškega okraja, je bila navadna laž. Trgovci odklanjajo vnašanje politike v njih stanovske korporacije in to so sedaj mladinci temeljito spoznali.

Otvoritev razstave francoske grafike XIX. stoletja se je vršila včeraj ob 11. uri v Jakičevem paviljonu ob precejšnji udeležbi ljubljanske publike. V imenu Narodne galerije je pozdravil dr. Izidor Cankar navzoče zastopnike tujih držav, rektorja univerze, velikega župana in ostale predstavnike oblasti ter kulturnih institucij in povdaril nadalje dvojni pomen razstave, ki nam prinaša vpogled v francosko umetnost, katere vplivi so močni v naši moderni umetnosti in nas Slovence prvič seznanja doma z originali. Prof. René Martel je nato izrazil svoje veselje nad dejstvom, da stopa francoski narod s priučujočo razstavo v duševni stik s Slovenci, ki jih je pred vojno le malo poznal, danes pa s simpatijo zasleduje njihovo kulturno delovanje. Po njegovem govoru je sledil ogled razstave, ki nudi malo, a izbrano kolekcijo del prvih mojstrov francoske grafike XIX. stoletja, nad katerimi so zastopani Daumier, Carrière, Manet, Pissarro, Millet, Corot, Frant-Latour, Daubigny, Raffet in drugi. Splošno je bilo zadovoljstvo nad elegantno uredbo razstave in lepo dekoracijo. Po ogledu razstave se je zahvalil konzul de Flach Narodni galeriji v imenu ljubljanske francoske kolonije za prireditve, Narodna galerija pa je poslala zagrebškemu francoskemu konzulu telegram s prošnjo, naj tolmači francoski vladi zadovoljstvo Slovencev nad izrednim kulturnim dogodkom, kakor ga predstavlja pravkar otvorjena razstava.

— Zglasilni urad revidira prijave in odjave. Policijska direkcija v Ljubljani bo od prihodnjega tedna naprej revidirala pravilno prijavo in odjavo prebivalstva, ter bo v to svrhu poslala svoje organe po posameznih stanovanjih. Prebivalci so zavezani, da navedejo revizijskim organom vse za vpis v hišne pole in stanovanjske liste potrebne podatke.

— Policijska direkcija v Ljubljani. — Poštna hranilnica in njene podružnice v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu bodo od 1. aprila t. l. dalje izplačevale pri svojih blagajnah tudi naloge za izplačilo in sicer pod sledečimi pogoji: 1. izplačevali se bodo pri vsakem zavodu samo nalogi njegovih ček.

računov, 2. v nalogu in na pripadajoči nakaznici mora biti prejemnik čeno označen ter s istemu izplača znesek le proti dokazu istovetnosti, 3. v nalogu in na nakaznici mora biti način izplačila izrecno označen z besedami »pri blagajni poštne hranilnice, po-družnice v Ljubljani«, 4. tak nalog mora biti ravno tako kolkovan kakor blag. ček (10 para) in 5. v nalogu označeni prejemnik mora nalog osebno predložiti blagajni.

— Zatiranje krvave uši. V zadnjem času se je v okolici ljubljanskega mesta razpaslo v sadovnjakih krvava uš, katero je prilevati k najhujšim škodljivcem jablanovega drevesja. Ta zajedalka izsesava izpod lubja prebavljen sok in s tem oropa drevo snovi, ki je za rast in rodovitnost nujno potrebna. Posebno nevarna je ta zajedalka zatagadelj, ker se silno hitro razmnožuje in jo je zelo težko zatreti, ko se dodobra ugnjezi in razpase. Če se hoče ohraniti zdravo sadno drevje je neobhodno potrebno, da se prične takoj začetkom pomladi z vstrajnim zatiranjem tega škodljivca. Natančna navodila o zatiranju so nabita na občinski deski in poleg tega tudi ljubljanskim sadjerejem na vpogled v mestnem gospodarskem uradu med običajnimi uradnimi urami.

— Na izrednem obnem zboru združenja jugoslovenskih oblikujočih umetnikov je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Ivan Vavpotič, tajnik Fr. Škodlar, blagajnik S. Santel, odborniki: L. Dolinar, G. A. Kos, T. Kralj, R. Kregar, Fr. Podrekar, A. Sever, R. Šubic in Fr. Zupan. Po § 5. pravil združenja je odbor istočasno tudi umetniški svet za Slovenijo. Novi odbor si je stavil nalogo, začetki energično akcijo za zidavo ateljejev, za zvezo združenja s sorodnimi organizacijami v tujini, predvsem v Češkoslovaški, Poljski in Franciji. Da bo združenje kos vsem nalogam, je odbor že podvzel potrebne korake za čim tesnejše stike med upodabljačimi umetniki, kar je za razvoj združenja vitalnega pomena.

Na koncertu slov. pevskega društva Krakovo-Travno, ki bo v petek dne 3. aprila 1925 ob osmih zvečer v dvorani Filharmonične družbe, se bodo med drugimi odličnimi skladbami prvič izvajale nekatere novejšje skladbe E. Adamiča. Pri koncertu bo sodeloval tudi operni pevec g. S. Banovec, katerega bo spremljal na klavirju g. H. Svetel.

Mestna ljudska kopelj v Kolodvorski ulici bo radi snazjenja od ponedeljka do srede, to je 30., 31. marca in 1. aprila 1925 zaprta.

— Občni zbor izvršilnega odbora združenja invalidov za Slovenijo. Izvršni odbor Združenja vojnih invalidov kraljevine SHS v Ljubljani, ki je centrala 50 podružnic v Sloveniji, je vršil dne 25. marca t. l. svoj redni občni zbor v veliki dvorani Narodnega doma. Občni zbor je otvoril predsednik g. Štefe s pozdravom na vse navzoče posebno pa častne udeležence. Spomnil se je med letom umrlih članov. Na to je bilo sklenjeno ob veliki manifestaciji poslati udanostne brožavke njavečjemu protektorju Nj. Vel. kralju in vel. dobrotovcu Nj. Visočanstvu kraljeviču Gjorgju. Za predsednika obnega zbora je bil izvoljen g. Z. Ravko Rus iz Blede. Isti je podal besedo najprej velikemu županu dr. Baltiču. Za njim je govoril v imenu zveze bivših vojakov g. major Colarič in sicer so bile njegove besede globok izraz sočutja do svojih sobojnikov. Iz izvajanj posameznih odborov je bilo videti, kako v velikem obsegu je deloval odbor v posameznih vprašanjih ter moralno, posebno pa gromito podpiral članstvo. Obračun izkazuje znatne vsote izdane za gromito podporo članstvu. Poleg tega izkazuje bilanca 730.653.38 Din. Odbor je dobil absolutorij s pohvalo. Nato je govoril delegat Srednjega odbora g. Ilič, ki je pojasnil borbo za invalidski zakon. Dotaknil se je tudi vprašanja o »škandalozni redukciji vojnih žrtev«, kakor se je izrazil. Ljudje ne vedo danes v obupu, kaj jim je

storiti. Zahtevamo energično, da se vse redukcije ukinejo in postopanje izroči reviziji rednih sodišč. Zelimno mnogo uspehov obnemu zboru in prinasa bratske složne pozdrave tovarišev iz Srbije. Za tem je govoril še poslanec Izvršnega odbora iz Zagreba g. Fačini. Izrazil je pozdrave in povdaril delegatom, da niso mogli izbrati boljšega odbora, kakor je bil sedanji. Pozna organizacije in mora priznati, da v tem prednačimo Slovence. Kakor doslej, je treba tudi v bodoče voditi borbo bratsko in složno. Po raznih važnih sklepih organizatoričnega značaja je dobil burno pozdravljen besedo g. dr. Fran Ješ. Izjavil je, da je organizacija v Sloveniji enih prvih med našimi vojnimi žrtvami. Govoril je o naporih Udruženju za invalidski zakon, katerega že šest let samo korigiraje ter omenil, da je prišel zastopnik organizacije v sedanjo komisijo šele po posredovanju z najvišjega mesta. Komisija še deluje. Počakati je treba rezultatov. Dalje je izpregovoril o redukciji. Neopravičeno je bilo reduciranih 40—50.000 vojnih žrtev. Posamezne pokrajine so grozno prizadete, da rečem, samo v Bosni je od približno 31.000 vojnih žrtev ostalo samo 4—5000 zaščitenih. Pri redukcijah je gotovo 95% krivičnih slučajev. Za to je edina pot, da se uredi z zakonom staro stanje, nadalje pa postopa potom sodišč. Priporoča se začetki idejo zadruštva, v kateri vidi velike rezultate gospodarske osamosvojitve. — Končno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva takojšnjo sprejetje invalidskega zakona, ukinitve specialnih komisij, zagotovitev potrebnih kreditov za vse pomoči in redno izplačevanje pokojnin, povzročanje dohodkov trafikantov, polovično vojni vojnim vdovam, redno poslovanje nadpreglednih komisij, izvedbo agrarne reforme, soodločanje v invalidskem Narodnem fondu, zaščito lokalov in dograditev zdravilišč. Na to je bil občni zbor zaključen.

— Prometna banka naznanja, da je dobila od generalnega inšpektorata ministr. finance štev. 6191 dovoljenje za trgovanje z devizami in valutami.

— Nabavljalna zadruga drž. nameštencev v Ljubljani vabi vse svoje člane na sestanek 1. aprila ob 20. v salonu pri Mraku na Rimski cesti v Ljubljani. — Namen sestanka: informacije o stanju zadruge in nasveti in predlogi, ki bi olajšali mirni in hitri potek obnega zbora, ki bo 5. aprila t. l. ob pol 9. uri predpoldne v Mestnem domu. — Predsedstvo.

Hitite, da pridete na vrsto!

Na mnogostransko željo se podaljša prodaja manufakturnega blaga pri podružnici Obličilnice na Dunajski c. 29 nepreklono samo še za mesec april. Nato se podružnica opusti in ne bo več mogoče kupiti po znatno znižanih cenah. Obnem se priporoča, da si ogledate bogato in krasno zalogo pri centrali »Obličilnice« na Miklošičevi cesti 7.

IV. OBČNI ZBOR OBRTNE BANKE V LJUBLJANI.

Obrtna banka v Ljubljani je imela dne 24. t. m. v posvetovalnici Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani svoj IV. (četrty) redni občni zbor. Udeležilo se ga je jako lepo število delničarjev, ki so reprezentirali v celem 26.657 delnic odnosno 2661 glasov. Predsednik g. Fran Kačič je otvoril zborovanje, pozdravil vse navzoče delničarje, predvsem vladnega komisarja g. ministerjalnega tajnika Frana Mramorja in g. notarja dr. Andreja Kuharja, ki je obenem vodil zapisnik, in v kratkem jednatem govoru podal poročilo upravnega sveta o poslovanju za leto 1924. Nadzorstveno poročilo je podal ravnatelj g. Ivan Mikuž, predsednik nadzor-

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Drvel je po vejah, od drevesa na drevo, šum je tako naraščal, da je glušil ušesa. Od vseh plati so prihajale Keršakovice opice, Gazanu in materi na pomoč.

Ker je bil Tarzan urnejši od njih, je bil prvi na mestu. Visoko postavbo je pretreslo, kajti sovražnik je bil najbolj osovražena žival v džungli.

Kača Histah — ogromna, težka, sluzasta — je visela z drevesa ter je v svojih kolobarjih stiskala Gazana. Nobena stvar ni v džungli povzročila Tarzanu takih čustev, podobnih strahu, kakor Histah. Istotako so opice sovražile gnusnega plezavca in se ga bale bolj kakor leoparda. Nobeni živali se niso približale v takem loku, kakor kača.

Tarzan je dobro vedel, da se baš Teeka najbolj boji kače. Zato jo je gledal z občudovanjem, kako se je vrgla na kačo, ki jo je sicer takoj oklenila; Teeka pa ni poskušala oprostiti se, temveč je krčevito zagrabila gnusno kačo, da bi rešila Gazana. Njega sicer ni bilo strah, temveč vse se mu je upiralo. Ta odpor je podedoval od svojih prednikov in ti od mirjad teh Teek, katerim se je kača gnusila.

Tudi Tarzan se ni obotavljal. Z isto silo, kakor na jelena, se je pognal na kačo Histah. Napadena kača se je grozovito zvijala, a niti za trenutek ni popustila svojih žrtev, nasprotno, minutno pozneje je objemala s svojim gnusnim telesom tudi Tarzana.

Visoko nad zemljo jih je držala v kolobarjih, kakor bi ne imeli nobene teže, ter jim poizkušala

zadušiti življenje. Tarzan je divje suval z nožem, a čutil je, da bo moral preje izdahniti, preden se mu posreči, zadati kači smrtni sunek. A boril se je brez strahu pred smrtjo, z edinim namenom, da ubije Histah ter reši Teeko in Gazana.

Velikansko žrelo, cedede sline, je zevalo nad njim. Prožne željusti, zmorne požreti zajca prav tako kot srno, so se odpirale pred njegovim obrazom. Z glavo se je približala možu. V tistem hipu jo je zagrabil Tarzan za vrat in zasadil nož v male možgane.

Telo se je krčevito zvijalo, se naperjalo, popuščalo, se zopet naperjalo, otepajoče drevje okrog sebe. Brez misli in čuta. Histah je bila mrtva; toda v smrtnem boju bi lahko tucat opic zadušila.

Tarzan je dvignil Teeko iz popuščajočega objeta ter jo previdno spustil na zemljo. Istotako je storil z Gazanom. Njega samega je kača še vedno oklepala in šele po nešteti poizkusih se mu je posrečilo, izviti se iz objema gnusnega telesa in odskočiti od poginjavajoče kače.

Veliko opic je prisostvovalo boju. Ko se je Tarzan oprostil, so odšle zopet mirno na pašo. Teeka je odšla z njimi ter se je najbrže od vsega spominjala le na to, da je tik pred bojem odkrila v gnezdu tri gorka jajca.

Ko je bil boj končan, je zapustil Tarzan kačo in se podal k vodi, kamor so hodile opice pit. Čudno, to pot ni iztisnil zmagovalnega krika. Mogoče, da Histah ni bila zanj žival. Le to je vedel, da jo sovraži.

Pri mlakuži se je Tarzan napil ter se zleknil v travo. Še enkrat je premišljeval o boju. Nerazu-

mljivo se mu je zdelo, da se je Teeka brez pomisleka začela boriti. Zakaj je storila to? Zakaj on? Teeka ni bila njegova, kakor tudi Balu ne. Taugova sta bila. Zakaj se je torej boril? Kače ni jedel, tudi mrtve ne. Kakor je premišljeval, pravega vzroka ni mogel odkriti. Nato se je domislil, da je ravnal brez vzroka, prav tako, kakor je prejšnjo noč izpustil Gomanganijskega.

Kaj ga je podžigalo k tem dejanjem? Na vsak način je bil torej »oni« močnejši od njega. »Vsemogočni«, je mislil Tarzan. Mali hrošč sestavlja besedo »Vsemogočen«. Torej me on podžiga k tem dejanjem, sam od sebe bi jih ne podvzel? Bog je ukazal Histahi, da se je strmoglavila na Teeko. Iz lastnega nagona ne bi napadla Teeko. Bog me je zadržal nad Gomanganijskim vratom. Čudovite stvari povzroča bog, ki je »vsemogočen«. Tega ne zmore noben Mangani, ne Gomangani, ne Tarmangani.

Kdo da rožam rast? Ah, zdaj je vse jasno — rože, drevesa, mesec, solnce, on sam in vsako drugo bitje — so enako iz nič ustvarjeni.

Kdo je bog? Kakšen je? Vse dobro prihaja od njega. To, da on ni umoril starega, ubogega Gomanganijskega, da se je Teeka iz ljubezni spustila v smrtni boj; da je on žrtvoval življenje za Teeko. Drevesa in rože so od njega, ker so lepe. Vsa bitja je ustvaril bog, da lahko služijo drug drugemu za hrano.

Da, Tarzan je našel boga in se je ukvarjal ves dan z mislijo, kako je vse lepo ustvaril. Le ena stvar mu je zmedla glavo, kajti to ni mogel doumeti.

— Kdo je ustvaril kačo Histah? —

Priporočamo za tiskovni skript NARODNEGA DNEVNIKA

stvenega sveta. Poročilo upravnega kakor tudi nadzorstvenega sveta je bilo od vseh navzočih delničarjev brez ugovora in z odobravanjem sprejeto ter se je predložena bilanca in zaključni račun zgube in dobička enoglasno odobrilo, upravnemu kakor nadzorstvenemu svetu pa podelilo absolutorij.

Kakor povzamemo iz letnega bilančnega poročila, izkazuje bilanca k 31. decembru sledeča aktiva: Gotovina v blagajni 660.674-09 Din, valute 106.839-71 Din, menice 337.750 Din, vrednostni papirji 286.702-75 Din, predujmi na vrednostne papirje 184.622-50 Din, dolžniki 16.101.631-58 Din, inventar 95.730-63 Din. Pasiva: Delniška glavnica 2.000.000 Din, rezervni fond 410.429-21 Din, pokojninski fond 80.000 Din, vloge na knjižice 4.864.490-56 Din, upniki

10.011.524-63 Din, neizplačana dividenda 6.886-50 Din, prehodne postavke 177.681-36 Din, čisti dobiček 222.939 Din.

Predlog upravnega sveta, da naj se izplačuje za leto 1924. 9% dividenda, je bil enoglasno sprejet. Nato so se vršile volitve in je bil soglasno izvoljen dosedanji upravni svet s kooptacijo dvanajstega člana upravnega sveta g. V. H. Rohrmann, kakor tudi dosedanji nadzorstveni svet.

Po končanih volitvah v upravni in nadzorstveni svet je podpredsednik gosp. Hanuš Krofta v kratkem govoru in jasni besedah obrtall vse prilike in razmere na denarnem in valutnem trgu v prejšnjem letu, katere so pretresljivo vplivale na zastoj razvoja v narodnem gospodarstvu, pri čemur so bile prizadete skoro vse panoge industrije, kakor

tudi do malih izjem vse stroke obrtnega stanu in s tem v zvezi enako posamezni denarni zavodi več ali manj. Vsem tem okoliščinam se je bilo treba prilagoditi in tako smo bili prisiljeni na eni strani zvišati obrestno mero našim vlagateljem, povečali so se nam davki in režijski stroški; na drugi strani smo morali ostati v svrhu zaštite malih obrtnikov pri cenejših kreditih. Iz vseh teh razlogov je jasno, da smo valed tega plačali svojim delničarjem za poslovno leto 1924 manjšo dividendo kakor v prejšnjem letu. V nadaljnjih izvajanjih je podpredsednik g. Hanuš Krofta omenil zasluge, ki sta si jih stekla v obrtništvu naš upravni svetnik g. Engelbert Franchetti in podpredsednik g. Jakob Zadravec ter ju prosil, da požitvalno tudi v bodoče posvečata svoje priznane zmožnosti v blagobit

obrtiškega stanu in stojita ob strani s svojimi nasveti našemu zavodu.

Za izvajanja se mu je zahvalil predsednik g. Fran Kavčič, izrekši zahvalo ustanoviteljici našega zavoda, Ljubljanski kreditni banki, katere je bila ob vsaki priliki našemu zavodu ob strani, nakar je zaključil lepo uspelo zborovanje.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(47)

Burni doživljaji. Roman z lužnega morja.

— Ukradla je ladjo »Fliberty-Gibbet«, gospod Sheldon, kar ušla mi je ž njo. To vam je divjakinja. Tako mi je pretresla živce, da me je zgrabila mrzlica, in po vrhu me je še opojila — strašno me je opojila. — Doktor Welshmere se je smejal od srca. — Kljub vsemu ta vaša gospodična Lacklandova ni karsibodi. Zaprisekla je tri može, da ne bodo pili. Saj jih poznate — to so Brahms, Curtis in Fowler. Hkrati jih je posadila na palubo »Fliberty-Gibbet«.

— Sedaj je ona kapitan te ladje, — se je vmešal Oleson. — In tako gotovo jo razbije, kot je gotovo, la Bog ni ustvaril Salomon-skih otokov. —

Doktor Welshmere je poskušal napraviti prestrašen obraz, toda moral se je zopet nasmejati. —

— Ona hodi svojo lastno pot; — je dejal. — Skušal sem se izviti, da mi ne bi bilo treba voziti teh konj. Dejal sem ji, da ne smem prevažati tovorov. — Preveč govorite o tem tovoru, je dejala, — vzemite kot dober človek te konje na palubo in ko bo Martha uporabna, vam nekega dne povrnem to uslugo.

— Meni pa je rekla, naj se ne brigam za prejeta povelja — je zakričal Oleson. — Sedaj sem jaz vaš poveljnik in od mene boste prejeli zapovedi. — Poglejte tale tovor orehov, — sem ji dejal. — Ne brigajte se zanj — je odgovorila. — Meni gre za mnogo več kot za te orehe. Ko bomo na morju, jih po-mečemo čez krov. —

Sheldon si je mašil ušesa z rokami.

— Nič ne vem, kaj se je zgodilo in pripovedovati mi morata vse od početka. Vstopita v hišo in pričnita od kraja. —

— Samo nekaj bi rad vedel, — je začel Oleson, ko so sedli, — ali je res vaša družabnica? —

— Je — je izjavil Sheldon.

— Kdo bi bil to verjel! Saj sem že videl par zelo neverjetnih stvari na teh-le Salomon-skih otokih: dva čevlja dolge podgane, metulje, ki jih vladni zastopnik strelja z zrnji, uhane, ki bi se jih sam vrag sramoval, in satane, ki lovijo človeške glave in ki je hudič pravi angel v primeri ž njimi. To vse sem videl in sem se privadil. Toda ta vaša mlada ženska —

— In potem je najela tiste tri pijane lopove, najhujše capine, ki delajo sramoto Salomon-skim otokom — vsakega za petnajst funtov na mesec — kaj pravite k temu? In

še odpula je ž njimi! Fej! — Lahko bi mi dali malo pijače.

Doktor Welshmere je prikimal na vprašajoči pogled Sheldona in ta je poslal Viaburija po whisky in steklenico sodovke.

— To je torej jasno, kapitan Oleson, — je dejal Sheldon okrepčanemu pomorščaku, — da je gospodična Lacklandova zbežala z vašo ladjo. Sedaj mi pa, prosim, na kratko povejte, kaj se je pravzaprav zgodilo.

— Prav nič — da vam povem. Hotel sem baš pristati s »Fliberty«. Bila vam je na palubi, predno sem spustil sidro — priplula je v svojem ribiškem čolnu s tolpo tistih poganov s Tahitijsa — s tistim velikim Adam Adamom in ostalimi. — Nikar ne spustite sidra, kapitan Oleson, — je zavpila name. — Hočem, da greste z menoj na Poonga-Poonga. — Gledal sem jo debelo in premišljeval, če ni morda pijana. Kaj naj bi si mislil?

No, in potem nam je povedala tisto reč. Nisem ji verjel. Nisem si mogel misliti, da bi jo vi sprejeli kot družabnico; povedal sem ji to in sem zahteval dokazov. Ona pa je postala ošabna in napihnjena in tedaj sem ji dejal, da sem dovolj star, da bi bil lahko njen stari oče in da me taka žabica ne bo vodila za nos. In zapovedal sem ji, da naj zapusti »Fliberty«. — Kapitan Oleson, — je

rekla sladko, kakor zna le ona, — preostaja mi pet minut, ki jih hočem žrtvovati vam. Na ladji Emiliji imam dober whisky. Pojdite z menoj. Potrebujem vašega nasveta, kaj naj počnem z ono razbito ladjo. Vsi mi pravijo, da ste »prebrisan« pomorščak — prav tako je rekla, »prebrisan« pomorščak. In odpeljal sem se na njenem ribiškem čolnu, kjer je Adam Adam krmaril in se držal resno kot pogrebčar.

Med potjo mi je pripovedovala o ladji Marthi, kako jo je kupila in kako jo namerava osvoboditi. Dejala je tudi, da je najela Emilio in da odpluje takoj, ko bo tudi Fliberty pripravljena za odhod. Če ji ne verjamem, da je vaša družabnica, da odjadra tudi ona hkrati z menoj in s Fliberty. In baš v tej točki me je prevarala.

Doli, v kajuti Emilie so bili trije pijanci — saj jih poznate — Fowler, Curtis in pa tisti Brahms. — Pijte — je rekla. — Malo čudno so pogledali, ko je odpila skrinjo z whiskyjem in poslala črnca po kozarce in steklenice s sedovko. Brez moje vednosti jim je morala dati znamenje in tako so dečki že vedeli, kaj jim je storiti. — Oprostite, — mi je rekla — moram za hipec na palubo.

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Kapitalisti!

Večja tovarna v Sloveniji, tako vpe-ljana, da ne more toliko izdelati, ko-likor ima naročil, brez konkurence, želi povečati obrat. Potreben kapital 500.000 Din proti vknjižbi ali pristop kot družabnik z osebnim sodelovan-jem. Sprejme se tudi inostranski kapital. Uspešno posredovanje se honorira po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod: »Tovarna 125«.

Suhe mavrohe ali smrčke

kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobe jurčke. Sever & Ko. Ljubljana.

Krajevne zastopnike sprejema

večja zavarovalna družba pod zelo ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe pod »Zavarovalnica« na »Publicitas« d. d., Ljubljana.

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“!

19 let

priznane, »Larucine« pilule najsigur-neje ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Šabotica.

Poznanstvo

s starejšo simpatično samostojno gospodično do 40 let želi gospod v svrhu spomladanske zabave. Cenj. ponudbe tudi z dežele na upravo pod »Hribolazec«.

Prispevajte in agi-tirajte za Tiskovni sklad „Narodn. Dnevnik“!

Kupi se

malo posestvo v bližini mesta Ljub-ljane, pripravno za obrt. — Ponudbe na upravo lista pod »Kupec«.

Matematiko

poučuje profesor. Honorar zmera. Ponudbe na upravo lista pod »Mate-matika«.

Knjigovodstva

vpeljuje in revidira ter sestavlja in revidira bilance po lastnih strokov-njaki Gospodarska pisarna, družba s o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica štev. 1 II.

Korespondencije

francoske ali angleške v zameno za nemško ali italijansko želi naobra-žena gospodična z istotako pod »Medsebojnost« na upravo.

Mesečno sobo

išče novinar. Ponudbe na upravo li-sta pod »Takoje«.

Listnica

velika za akte iz zelo fine kože, elegantno izdelana, z angleškim klju-čem, popolnoma nova, se proda. Na-slov pove uprava.

Slovnica

za španski jezik iz nemškega Me-toda Sauer se proda. — Kje, pove uprava.

M. Arcibašev

„SANIN“

svetovnoznani roman rav-nokar izšel v slovenskem prevodu! (488 strani.)

Broširano Din 52.—, veza-no Din 60.—.

ZVEZNA KNJIGARNA
Marijin trg štev. 8.

Ugledno prvovrstno podjetje v Ljubljani, ki je v polnem obratu ter ima lepo bodočnost

išče za dobo od enega do treh let 300 do 500.000 — Din posojila.

Podjetje je neobremenjeno ter znaša realna vrednost 1.000.000 — Din.

Za varnost posojila nudi poleg obremenitve tudi še dobro poroštvo.

Ponudbe z navedbo zneska, načina in dobe amortizacije ter zahtevane ob-restne mere je poslati pod „Sigurna naložitev denarja“ na Gospodarsko pisarno d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1./II.

Obvestilo.

S tem obveščamo vse naše dosedanje odjemalce in občinstvo sploh, da se nahaja skladišče za Slovenijo tvrdke

„Konopjuta“ d. d.

za promet konopnenih in jutastih izdelkov centrala Zagreb

od 1. aprila 1925. dalje

v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 2

poleg kavarne „Evropa“, nasproti gostilne pri Figovcu. Skladišče vodi naš zastopnik gosp. Vido Bratovž.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. št. 24

Telefon štev. 560

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a

znemka

Grizner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

Pouk v vezanju brazplat. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na voliko Telefon 913 Na malo

GAMAUFVOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Razpošilja društvo: Cena zavoječku Din 3.—.

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJUL

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič,